

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomda-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A szerb intelligenciához.

Szerb irányadó körökben nem tulajdonítanak valami különös fontosságot az ismeretes budapesti képviselői konferencia várható eredményeinek.

Ezen körülményt sajnálattal vesszük tudomásul, mert mi ezen alkalomnak erőszakos igényeinek.

norálása által magát a szerb kiegyezés ügyét látjuk megint új évekre veszélyeztetettnek.

Növeli ezen sejtelmünk valószínűségét azon eléggé elterjedt tudomás, hogy a kormány az ügy élén most fellépett férfiakat úgy programjuk, mint személyes multjuk s eddigi viselt dolguk alapján, teljes bizalmára és óhajaiknak illetékes figyelembe vételére méltatja.

Ellenben a szerb intelligens körök azt mondják rájuk, hogy: nem népszerűek.

Persze nem azok s nem is lesznek azok addig, míg a szerb értelmiség másokat protegál a nép előtt. A szerb nép, vagyis a szerb földművelő osztály, azt se tudja: van-e kongresszusa és miről jó az a kongresszus. Ez a jó romlatlan nép — elvileg igen helyesen — megy az ő hitvallott vezetői után és az egyszer betanított jelzőt hangoztatja rekedésig, pariroz neki, míg lába bírja.

Aki tehát — kivált a szerbeknél — arról beszél, hogy Zsivkovics, Sztojácskovics, Popovics Vazul, illetőleg az ő égisük alatt megindult kibékülés, így-ugy nem népszerű: az tulajdonképen azt jelenti ki, hogy ő, mint értelmiségi — aki erről tud, az eo ipso jóformán értelmiségi — nem akarja, hogy ezeknek indítványa a szerb nép tömegénél rokonszenvre s követésre találjon.

Mert több, mint bizonyos, hogyha a szerb értelmiség tagjai — kiki a maga befolyása körében — elhagyván a meddő sérelmi politikának gyümölcstelen talaját s okulván az évtizedes hosszú kölcsönös bizalmatlanságon, mely a szerbeknek egyenjogúsági, sőt társadalmi tekintetben is sokat ártott: akkor a mostani békülékeny politikai talajban bizonyára megfogamzanék az a jó mag, melyet őszinte kezek ajánlanak avégből, hogy abból valaha a szerb egyházi önkormányzat árnyékkal kecsegtető fája kihajtszon.

Ha ellenben a mostani kísérlet megbukik, akkor először tudni fogja a kormány, hogy az olyan szerb közpályai férfiú, aki neki kedves, a maga népének eo ipso nem kedves; másodsor tudni fogják azon tanult, érdemes és magas állásokkal kitiintetett szerbek, akik egyuttal a magyar államiságnak prononszirozott hívei: hogy mihelyt ők akarnák fölkarolni nemzetüknek valamely megoldatlan, de megoldásra érett ügyét, azonnal reakcióra s ellenszenvre számíthatnak éppen azoknak részéről, akiknek érdekében sorompóba lépni hívatják.

Igy azután a szerb nép, mint nép, marad tovább is, egy ma még nem is sejtethető terminusig, a merev negáció terén, anélkül, hogy tudhatná, mely eszközök és körülmények hiányzanak tulajdonképen az ő óhajainak teljesüléséhez.

Igy éppen a szerb közvéleményt képező szerb középosztály, vagyis az intelligencia fogja szentesíteni azon, szerbellenes részről már is hallatszó föltevést, hogy az olyan státusférfiú, aki magát a szerbek érdekeiért kiteszi, alulról népszerűtlen, mert vérei árulónak, vagy legalább konclesőnek tartják; fölülről pedig egyre fogy renomében, mert ott látják, hogy a saját hit-sorsosai sem ragaszkodnak hozzá.

Ezen szerencsétlen konstellációnak folyamányait profétai ész nélkül is meg lehet jósolni. A legelső következése az lesz, hogy olyan szerb ember, aki tehetsége s jelleme által a hazában

tekintélyes álláshoz jutott, nem fog törődni tovább a saját népe ügyeivel; mert látja, hogy alulról ignoráció vagy népszerűtlenség, fölülről renomé vesztes a jutalma.

A másik következmény az lehet, hogy a kormány nem fog törődni — amint hogy nem is törődhetik — az olyan kivánalmakkal, amelyeknek népszerű képviselői és szószólói nem nyújtják multjukkal és jellemükkel a magyar állameszméhez való ragaszkodás garanciáit.

Ezeknek megszívlelése után igazán jobban egyengetjük az autonomia útját mi, a szerbekkel igaz, őszinte békét óhajító magyarok, mint azon szerbek, akik azt várják, hogy a hatalom menjen könyörögni a szeparatiztikus hajlamukhoz.

És ha a szerb intelligencia — bármennyi önmegtartóztatás árán is — vonakodni fog oly egyéneket támogatni, akik a kormány bizalmát már eleve bírják: csak magára vessen, ha prolongáltatni fognak azon állapotok, amelyeket oly régóta tűrhetetlenek gyanánt jeleznek.

A tapintat és bölcsesség azt hozza magával, hogy merev magatartás és túlkövetelés által az elérhető jót, a kivívható előnyöket föl ne áldozzuk.

Mert jobb ma egy veréb, mint holnap egy tüzök.

A hegyes-feketehegyi csata és nevének jogosultsága.

Thim Józseftől.

Báró Jellachich József de Buzin, miután Perczel Mór seregét Ottinger, Zasztavnikovics Gedeon, Sztonojlovits kapitány s Knityánin (Petrovics) segítségével szétverte, Haynau terve szerint északra tartva Verbász- és Földvárall szarban táborba szállt. Az említett helységeket Tóth Ágoston egy-egy dandár rakta meg az ellen megfigyelésére. A bán azonban Tóthot és Czintula Antalt, volt zombori nemzetőr kapitányt (ez időben alezredes) megtámadta és őket a Tisza jobb partjára szorította. De csakhamar gr. Guyon átvéve a vezérletet O-Becsénél ismét Bácskába jött, miután Kmety hadosztályával egyesült, a ki az iházi csata után Baján kelt át.

Guyon a főtámadás napján július 15-ét tűzé ki, hogy Jellachichot utjában megakadályozza, esetleg tönkre tegye. Mig jul. 13-án Guyon a bán háborgatta, addig Kmety Szivacsnál, a csatornán átkelt és Veprovácson állást foglalt. Feladata volt a támadási terv szerint előre nyomulni, Jellachichot hátba fogni; a perlaszi tábor a titeli fensikot háborgatta, hogy az ellen itt levő csapatait foglalkoztassa. De Jellachich Horváth őrnagy által a támadásról értesült, ezt be nem várva, maga lépett fel támadólag.

Július 12-én Guyon állása, — a Dudás Ödön ur által közölte napló szerint — a következő volt: „Főhadiszállás Szeghegy, a tábor Hegyesen és Fehetehegyen.“ A támadás napján pedig „Frummer őrnagy az előhadat, Perczey ezredes a jobb, Igmándy alezredes a balszárnyat, Jeszenszky őrnagy pedig a tartalékat“ vezette.

A bán biztosnak hitte a győzelmet. Téves információ után indulva, csapatainak létszámát 8000-re becsülte, holott ez tényleg 12,000-re rugott. A szerbek 20,000 re teszik, a mi azonban nagyítás.

Jellachich tehát, hogy magyarjainkat meglepje, július 14-én éjjel Verbászra átkelt, Kmety ellen is küldve egy erős hadosztályt. Csak hogy seregünk szintén támadni készült, a támadás komoly jellegét szimulálva, és így a véletlen hazánk fainak szolgálatába szegődött. Valóban felvethetjük a kérdést, ha seregünk nincs véletlenül talpon, a hegyes-feketehegyi győzelmet kivívta-e volna?

Jellachich jobb szárnya Feketehegyen hű magyarjaink bal szárnyára bukkant, a Wasa-zászlóaljra. Ez vitézül ellentállt. A jobbszárny által némileg támogatva, a mely, mig a bal küzdött, harca készült, vonalait kifejtette, az ellent, a mely Hegyes felé indult és így a feketehegyi (bal) szárny mintegy háta mögé került, zavarba hozta, lövegeire ront és ez csak futással, hadi készletének otthagásával, menekül meg. A balszárny tehát Jellachich jobbszárnyát, illetőleg előhadát, elverte. Ezen győzelemnek két eredménye volt: először az ellent eloszlósztette, bátorságát tetemesen leszállította, másodsor magyarjainkat feltüzeltelte. A mennyit veszített az ellen, annyit nyertek hadaink.

Midőn Jellachich jobbszárnya fatásnak eredt, a horvát fővezér, hogy a csatát megnyerje, nyomban Ottingert Szeghegy ellen küldé, Perczel tönkretevéjét. Maga sem maradt rest, szintén előre nyomult, de Perczey ezredes őt feltartóztatta. Most Jellachich a heves ellentállás elől visszavonul, Perczey utána ered, összes ágyuit ellene irányítja. A bán a csatorna három helyén igyekszik átkelni, s hogy helyzetét védje, 2 zászlóaljat küld 6 ágyúval az ellen balszárnya ellen,

a mely időt nyerve, sarkában volt. A két szárny a közép által támogatva tovább üldözi, az általa lerontott hidakat helyrehozza és az ismeretlen szármányegéd naplója szerint „az 5-ik honvédszázalaj a jobb szárny melletti hidra rohan“ az átmenetet kieroszakolva.

Jellachich látva helyzetének tarthatatlanságát, nem fejt ki ellentállást és a csatorna megetti állását is odahagyja. Menekülésében üldözik Frummer őrnagy, a ki Kis Kért szállja meg.

A harc Kmety tudomására jutott, de ő azt hívé, hogy ez a 14-ére tervezett tüntetés; a valódi támadást 15-ére várta, mitsem tudva, hogy Jellachich terünetet megelőzte. Így esett meg, hogy Jellachich a teljes megsemmisüléstől, merem mondani az elfogatástól, megmenekült. Mert ha Kmety, mint hogy ugy is a csatornán által volt, az ütközet folyamatakor Vebásznak tart, az ellenség átkelését tökéletesen meghiusította volna. A körülmények ily alakulása csakis végveszélyt hozhatott volna. Ebből következik, hogy Jellachich igen szerencsés volt, midőn Guyon tervezett támadását megelőzte.

Jellachich nyakra-főre menekült, szörnyen félt Kmetytől, de mint láttuk, ok nélkül. Lovassága Fatakon átkelve a Szerémségbe menekült, maga pedig a titeli fensikra futott, de itt sem időzött sokáig; Saffron hajóskapitány, a ki oly sok szolgálatot tett a szerbeknek is gőzhajójával, őt seregével Karlócára szállította. Csak Knityánin maradt vissza a fensik védelmére.

Guyon a győzelmet sietett kizsákmányolni, a titeli kerület kivételével egész Bács megye birtokába jutott, a Földvart állomásozó ellent is a fensikra üzte.

Vetter, amint az ismeretlen szármányegéd naplójából kiténik és Dudás Ödön ur is szakavatottan kimutatja, tényleg nem vett részt az ütközetben.

Jellachich mintegy 800 embert veszített, míg részünkről alig 100 hullott el.

A győzelem után Vetter főhadiszállását Péterváradra tette át. Ez lefolyása a hegyes-feketehegyi csatának, a mennyire összeállítottam, ismert és ismeretlen források alapján. Nem is célozom annyira új eseményeket felhozni, mint az események utján a csata nevé megállapítani. Az egész csata történetéből és a „hegyes-feketehegyi“ név használata után világos, hogy én a balszárny támadását ép oly fontosnak, döntőnek mondom, mint a hegyesieit.

Kérdés, vajlon győztek-e volna, ha a balszárny Jellachich előhadát el nem veri; s ha ezen ellenséges előhad a harcban mint tényező, tehát nem mint vert, futó csapat, szerepelt volna?

Ha az ellen jobb szárnya és egyszersmind előhada Szeghegyet és Feketehegyet sakban tartotta volna, képes lett-e volna maga Perczey Jellachichot megverni? Ezek mind oly kérdések, a melyek eléggé bizonyítanak a Feketehegy mellett kivívott győzelem nyomatékos értéke mellett. S kétség Jellachich második támadásakor ugyancsak Feketehegyről támogatta Perczeyt a balszárny és így ekkor is részt vett, noha oly jelentékeny, a győzelem kivívásában.

Nézetem szerint Perczey döntő csapása, a balszárnynak, az ellenségnek első támadását visszaverő dicsősége nélkül, nehezen történetelt volna meg. Igaz ugyan, Guyon ismeretlen szármányegédének naplója nem szól a balszárny viselt dolgairól, de Horváth Mihály részletesen leírja ezeket s csakis ezen adatok nem hitelatlansága döntheti meg a „hegyes-feketehegyi“ csata nevének jogosultságát.

Hirek.

A spanyolországi földrengések áldozatai részére ő eminenciája dr. Haynald Lajos bibornok-érsek 100 frtot adományozott.

A m. kir. igazságügyminiszter Dömötör Lajos topolyai kir. járásbírósi végrehajtót az ujvidéki kir. járásbíróshoz tette át.

Városunkban tartózkodik rövid látogatásra Utvics Miklós földink, aki még 1852 ben mint fodrász Amerikába vándorolt, s ott szorgalmával szép vagyont szerzett. Jelenleg Chicagó mellett földbirtokos és a tavasz közeledtével innen újra vissza fog távozni új hazájába.

Szombaton lesz a helybeli kir. törvényszék előtt végtárgyalása a hirhett filipovai jegyzőügynek. Vajha végtárgyalás lenne.

A zombori Kaszinói dalárda keddi bohóc estélye, mint azt előre sejtteni lehetett, rendkívüli közönséget hozott össze, mely a sok álarcosnak kedélyes bohóságain gyönyörködve, késő reggelig jó mulatott.

O-Becsén f. hó 15-én tartott az önkéntes tűzoltók közgyűlése, melyen a tűzoltók elnökévé egyhangúlag: Gombos Béla ő-becsei szolgabíró lón megválasztva. Este szép és impozáns fáklyás zene rendezett, mely alkalommal az új elnököt Dörner Márton magyar, — Zavisits István szerb nyelven üdvözölték. Mely után nagy lakoma következett.

Vertheim-féle pöntzár kerestetik egy közintézet számára. Eladókat a szerkesztőség szíveségből utbaigazit.

Pályázat. Ó-Moróvian a postahivatalnál postamesteri állás 3 hét alatt betöltendő.

Milassin József ügyvéd, ki Zsablyáról áttette irodáját Ó-Becsére jogosulatlan végrehajtási költségek szaporítása miatt a Kuria által (815/ex 884) vétkenek nyilvánított és 100 frt pénzbírsággal sújtott.

Uj-Verbáson f. hó 12-én a műkedvelők jótekingő hangversenyt rendeztek, mely kitűnően sikerült. Különösen tetszett Lossy állomásfőnök művészi hegedűjátéka. A hangverseny után tánc következett; a táncosnők közül ott voltak asszonyok: Gerster Béláné, Jamboryné Schuk Károlyné, Kaufmann Ignácné. Leányok: Schneeberger nővérek, Schwarz nővérek, Schwarz Jenny, Walter Mariska, Roth nővérek, Kármáné Torzsáról, Hirschl Fanny, Schlosz M., Straub L., Szeits Ilka kisasszonyok stb.

Vége felé közeledvén a farsang a temerini Olvasókör is mint minden évben, úgy az idén is f. hó 16-án tartá meg bezárólagos táncvigalmát. Az estély már előrelátólag sikeresnek mutatkozott és valóban nem is csatlakoztunk. A terem majdnem zsúfolásig telt meg szebbnél-szebb és diszesnél-diszesebb hölgyekkel. A hangulat úgy a nők mint a férfiaknál egészen meglepő kedélyes volt. Négyesünket 30 pár táncolta. Estélyünk egyike a legsikerültebbek közé tartozik. A jelenvolt diszes hölgykoszoruban ott láttuk: Nagyságos Fernbach Antalnét, Lakatos Péternét, Lakatos Bélánét (Földvár), Korosy Jánosné Mariska leányával (Járek), Stuchlik Ferencné és huga Bellan Verona (Cséhb) Szendy FABIÁNNÉ Antonia, Jozseffá és Irma leányaival, Kohn Mártonné Flóra és Iona leányaival, Elme Istvánné Gizella leányával, Reiter Hermanné Fanny és Lóra leányával, Regendorfer Józsefné Klementin leányával, Ruff Mórné, Löbl Vilmosné, Kohn Dávidné, Nagy Kálmáné, Póosz Lipótné, Gross Salamonné Sarolta leányával, Handler Hermína, Fischer Berta és Iona (Mosorin), Fischer Katalin, dr. Tóth Gyuláné (Káty), Flórián Elekné, Elme Imréné, Skalin Benóné, Reiter Vilmosné, Heller Jakabné, Heller Fanny, Treuer Simonné Róza és Cecil leányaival, Weingoldner Nina (Goszpodince), Fischer Etelka (Tatnáza), Papik Kálmáné, Guszmann Károlyné, Vigh Józsefné Teca leányával, Flórián Ágostonné urhölgyek. F. J.

A zombori jótékony magyar nőegylet e hó 15-én délután 3 órakor a város háza tanácstermében évi közgyűlést tartotta meg. Esztergamy Borbála egyetemi elnök rövid beszéddel megnyitván a közgyűlést, dr. Margalits Ede egyetemi titkár felolvasta a jelentést az egylet múlt évi működéséről. A terjedelmes jelentésből röviden a következőket emeljük ki: Az egylet a lefolyt évben 24 házi szegényt látott el rendszer évi segéllyel, azonkívül nagyszámu szemérmes szegényt a téli idényben fűtővel és betegségek és egyéb bajok esetében esetül-estére adott pillanatnyi segéllyel; a karácsonyfa-ünnepély alkalmával 102 iskolás szegény gyermeket ruházott fel tétőtől talpig; egy árva fiút és egy árva leánykát vett ápoló szárnnyal alá; az apácák vezetés alá helyezendő óvoda felállítására eddig 6767 forint 84 krajcárnyi alapot gyűjtött; a szegények segélyezésére rendelt alap 8762 forint 30 krra szaporodott fel. Az egylet összes vagyoni állapota 15,530 forint. Az egyletti rendszeres tagok száma a múlt év végén 97 volt, jelenben 106-ra szaporodott fel. Az egyletti ügyek elintézésére a lefolyt évben egy közgyűlés és hat választmányi ülés tartott. — Az évi jelentést a közgyűlés helyeslő tudomásul vévén az egylet elnökségének köszönetét fejezte ki buzgó és sikeres működéséért. — A számvizsgáló bizottság jelentése alapján Frenndly Mihály urnak, az egylet pénztárnokának a felmentvény megadatott és sok évi buzgó működéséért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott meg; egyben az 1885-iki számadások megvizsgálására Virter Károlyné, Gráff Nikázné és dr. Margalits Ede titkár küldettek ki. — A közgyűlés az egylet 24 rendszer házi szegényéhez megkettőt vett évi segélyezésre és az egylet elaggott szolgálját némi fizetés felemelésben részesíté. — Dr. Margalits Ede titkár indítványára az egylet a folyó évben is szegény gyermekek felruházására karácsonyfa-ünnepélyt fog rendezni és e célra 100 forintot utalványozott; ugyancsak a titkár indítványára főispánné ő méltóságának és mindazoknak kik a múlt évi karácsonyfa-ünnepély sikeressé tételében közreműködtek az egylet legmélyebb köszönetét fejezte ki. Végül az elnök indítványára, a női gyűlésekben ritkán felhangzó éljenzéssel, a közgyűlés köszönetet mondott az egyletti titkárnak az egylet körül kifejtett fáradozásaiért. A jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldettek Athanackovics Erzsébet és Vojnits Zákó Berta egyetemi tagok.

A dorozslóiak sem akartak e farsangban a vidéki bálozó közönség mögött maradni. Intelligens hölgyei — kis oppositio dacára — elhatározták egy piknik megtartását, mivel ezek szoktak legsikerültebbek lenni. Ennek megtartása ugyan nagy költségbe kerül, de a kedves dorozslói hölgyek nem rettentek semmi ilyenü aldozattól vissza, csak hogy a piknik jól sikerüljön. A meghívók f. hó 4-ére szoltak, körülbelül 100 darab küldetett szét. Természetesen legtöbbet vidékre. Már 3-4 nappal a piknik előtt történtek a készülődések, remélték, hogy legtöbbje a meghívottaknak megfog jelenni. Több napig sütötték főzték a piknikre valót. Minden hölgy iparkodott a különfélebbnél különfélebb sütemények elkészítésében a legjobbat előteremteni. A dorozslóiak bosszúságára az nap reggel csakugy szakadt az eső. Lemondtak minden reményről, hogy valaki ilyen időben jöjjön, miglen déltájban kitisztult, csak hogy az volt a bökénő, az enyhe idő következtében feneketlenek lettek az utak, ennek következtében, aligha jönnek vidékiek. Nagyon csatlakoztak, este a piknik kezdetekor majdnem teljes számban jelentek meg a meghívottak. Lehetett körülbelül 70-80 egyén. A piknik egy privát házban tartott meg, a termék gazdagon diszitve, s az asztalok olyannyira megvoltak rakva sülttekkel, süteményekkel és még egyéb a legfinyásabb inyenctet is kielégítő étellel, hogy sietniük kellett az asztalokat drága és jó terheiktől megszabadítani. Vacsora után megkezdődött a tánc aszárdással és azzal is végződött kiválóan kivraddig, mikor is mindenki távozott. E kis multság nagyon sikerültnek mondható és kedves emlékekben marad a közönségnél. A rendező hölgyek

buzgalmának köszönhető ez, kiknek e téren legyen elismerés mondva fáradozásukért. A vidék nagyon szép számmal volt képviselve, legkivált a szép nemből.

Milassin József ügyvéd kérte magát Ó-Becsén lakosítottatni, azonban Ó-Becse város képviselő testülete m. hó 22-én tartott közgyűlésében több fontos indoknál fogva nevezett ügyvédőt a lakosított megtagadta.

A zombori toronyórák szeszélyes járásának következménye, hogy nemcsak sok utazó késétt le a mult héten a vaspályáról; hanem maga a pósta is. Azok, akiknek gondozására ezen órák bízva vannak, kötelességet teljesítenének, ha arra törekednének, hogy a városi toronyórák a vaspályai órák pár perccel megelőznék, és nem kullognának késedelmesen utána.

Bizonyára sokakat fog érdekelni, hogy a csatorna túlsó partján fekvő Zombori-féle szállást Szilágyi Mór helybeli ügyvéd vette meg 12,100 frtért. A városháza Szt.-György téri homlokával átellenes ős régi Zombori-féle házakat pedig a zombori kereskedelmi és iparbank vette meg; azonban hallomás szerint ez a vétel véglegesnek nem tekinthető, mert utóajánlat fog benyújtatni.

Irodalom.

Uj zenemű. Táborosky és Parsch nemzeti zeneműkereskedésében Budapesten megjelent: „Az eleven örök” operette, zenéjét szerző Conti József. 1. sz. Mindig charmant. 2. sz. Kettős. Oh drága angyalom. 3. sz. keringő: Oh mily szép, deli kép. 4. sz. Trüszszentő kuplet. 5. sz. Induló: Ez érdekes és kellemes. 6. sz. Szót se! kuplet. Énekhangra zongorakísérettel, vagy zongorára külön. Ára 2 frt 50 kr. netto.

Arany János összes munkái. Végleges teljes kiadás. Huszonhetedik füzet. Budapest, kiadja Ráth Mór, Az igen szépen kiállított füzet a nagy költő remek Arisztofanesz-fordítása egy részét adja. Egy füzet ára 60 kr.

A magyar szent korona országos vörös-kereszt egyletének Zombor városi választmánya által a központi választmányhoz 1883-84-ik évekről intézett

Jelentése.

A magyar szent korona országai vörös-kereszt egyletének zombori választmánya, melynek élén **Sándor Béla főispán** ur öméltsége áll, az 1883. és 1884. évekről a következő jelentést intézte a Budapestben székelő központi választmányhoz.

Elnökök: Sándor Béla és Latinovits Irén. Jegyző: Dömötör Pál. Pénztárnok Esztergamy Károly. Választmányi tagok: Férfit osztály: Czedler János, Fejér Gyula, Gallé Emil, Mártony Károly, Radulovits Szilárd, Schaffner József, dr. Schuller Simon, Thurszky Jenő, Vukicsévics Péter. Női osztály: Athanackovics Erzsébet, Athanackovits Zsófia, Barthal Stefánia, Czedler Teréz, Esztergamy Borbála, Kóris Eszter, Sándor Lujza, Spitzer Borbála, Veszelióvics Zsófia, Vojnits Berta.

A választmány 1883/4. évi működésének fontosabb mozzanatai:

A magyar szent korona országai vörös-kereszt egyletének zombor városi választmánya 1883-ik évben alakult meg, melynek megalakulása előtt, még 1879-ik évben, a központi intézkedése folytán, Zombor városából hat alapító tag lépett az egyletbe, egy — 100 frttal, öt pedig 20-20 frttal, belépett továbbá tíz oly rendszeres tag, kiknek mindegyike, egyszer s mindenkorra 10 frtot fizetett.

Hat éven át, évenként 1 frtnak befizetési kötelezettségével belépett az egyletbe 1879-ik évben 102, 1883-ik évben pedig 311 tag.

Az egyletbe tehát Zombor városából 1884-ik év végéig 429 tag lépett be.

Az 1 frtos tagok közül azonban tíz meghalt, tizenegy elköltözött, egy tévesen iratott elő, negyvenöt pedig a tagdíjat nem fizette meg.

Előrebocsátván, miszerint az egy 100 frtos és öt 20 frtos alapítvány, továbbá a 10 frtos tíz tag által lefizetett 100 frtból 70 frt még 1879-ik évben fel lett küldve a Budapestben székelő központi választmányhoz, az utóbbiak által lefizetett 100 frtból pedig 30 frt a megalakult zombor városi választmány által vétettét át, — továbbá, hogy a meghalt, elköltözött, a fizetést megtagadó tagok és a tévesen előirt egy tag utáni hátralék összesen 92 frtot tesz ki, az 1883/4-ik évi számadások megvizsgálására kiküldött s Beke Gyula, Blumenthal János és Bieliczky Gyula tagokból álló bizottság által rendben talált számadások, úgy a bevételek s kiadások csoportosítása szerint a pénztár tiszta bevételi tételei 1884-ik év végén a következők voltak:

1-ör. 10 frtos tagdíjak 30 frt. 2-ör. 1 frtos tagdíjak 738 frt. 3-ör. Adományok és kamatok 78 frt 34 kr. 4-er. Az 1882-ik évben rendezett hangverseny jövedelme 45 frt 42 kr. 5-ör. Az 1883-ik évben, a zombori jótékony magyar nőegylettel együtt rendezett álarcos táncvigalom jövedelmének fele 68 frt. 6-ör. Az 1883-ik évben, a Bács-Bodrogh megyei tisztújítás alkalmával rendezett s hangversenyyel egybekötött műkedvelői színi előadás jövedelme 403 frt. Összesen 1362 frt 76 kr.

Ezen összeggel szemben 1884-ik év végén kiadás-képen csak az egylet részére beszerzett pecsétért fizetett 10 frt szerepel.

Az 1885-ik évi február hó 2-án tartott közgyűlésen az alapszabályok 15-ik §-ának rendelkezéséhez képest elhatározottat, hogy a befolyt pénz $\frac{2}{3}$ -ad része a központi választmányhoz beküldeték.

Ennélfogva, figyelemmel azonban az alapszabályok 15-ik §-ára, mely szerint az alapítványok és 10 frtos tagdíjak érintetlenül hagyandók, a számcsoportosítás kimutatásaként felküldeték a központi választmányhoz:

1-ör. 10 frtos tagdíjak 30 frt. 2-ör. Az 1 frtos tagdíjak $\frac{2}{3}$ -ad része 492 frt. 3-ör. Adományok és kamatok $\frac{2}{3}$ -ad része 52 frt 22 kr. 4-er.

A multságok tiszta jövedelmének $\frac{2}{3}$ -ad része 344 frt 28 kr. Összesen 918 frt 50 kr.

Mig a választmány által visszatartott $\frac{1}{3}$ -ad részből vagyis 444 frt 26 krból vonatott le az egylet pecsétért kiadott 10 frt s így a felmerülhető kiadások és segélyezések fedezésére visszatartott s a zombori takarékpénztárba elhelyezett pénzkészlet összege 434 frt 26 kr.

Ezen kimutatás egyuttal feltárja a választmány eddigi működésének főbb mozzanatait is, melyek szerint az egylet gazdaságos céljairt a választmány hatóság működése eddig a tagok gyűjtésében s az egylet pénztára javára tartott vigalmak, illetőleg műkedvelői estélyek rendezésében nyilvánult.

Az 1885-ik évi február hó 2-án tartott közgyűlésen a 92 frt tagdíj-hátralék tekintetében határozottat, hogy az elhalt tíz tag utáni hátralékos 14 frt, valamint a tévesen előirt egy tag utáni 2 frt, összesen tehát 16 frt hátralék leiratik, továbbá a más helyekre költözött tizenegy tag utáni hátralékos 20 frt beszedése iránt azon helyek egyetemi választmányai megkeresendők, a fizetést megtagadó negyvenöt tag utáni 56 frt hátralék lefizetése iránt pedig ezen tagok újból felszólítandók lesznek.

Továbbá Esztergamy Károly pénztárnoknak, eddigi számadásaira nézve a felmentvény megadatott.

A választmány $\frac{1}{3}$ -ad része ugyanezen közgyűlésen kisorsoltatván, a kisorsolt tagok és pedig: Mártony Károly, Gallé Emil, Dömötör Pál, Fejér Gyula, Barthal Stefánia, Latinovits Irén, Czedler Teréz és Vojnits Berta választmányi tagokul újból megválasztattak.

Az országos közgyűlésre képviselők küldése szükségtelennek találtatott, mintán a választmány elnöke tagja a központi választmányának.

Kelt Zomborban, 1885. évi február hó 17. napján. Sándor Béla s. k., elnök. Dömötör Pál s. k., jegyző.

Az alapszabályok 26. §-ának utasításához képest közhírré teszi:

Dömötör Pál,
választmányi jegyző.

A testmozgás befolyása az egészségre.

Egy a stuttgarti polgár- és ipar-egyesület tagjai előtt dr. Jaeger Gusztáv által tartott nyilvános előadás kivonatának németből való fordítása.

Természetes vad állapotban élő emberek létért való küzdelme mindig van annyi megerőltetés és testmozgással összekötve, amennyi a test szervezetének helyességét fenn képes tartani. Nálunk azonban a műveltség magas fokán több körülmény hatott oda, hogy e részben egészségtelnes szokásokat vett fel a társadalom nagyobb része. A szellemi kiképzés nagy terjedelme, mit századunk kulturája minden egyes egyéntől követel, már gyermekégtől fogva az iskolában való ülésre kényszeríti az egyént, mihez még sokaknál a különféle kenyérkereső intézetekben való ülés kényszerűsége jár, úgy, hogy az erősebb testmozgás iránt való vágy és tehetség a legtöbb emberről kisebb nagyobb mértékben elvész.

Ehhez csatlakozik még klímánk is. Mig a délvideki majdnem az egész esztendőn át az utcán töltheti életét, hol a jó tiszta levegő áldását mindig élvezheti és a testmozgásra sokkal több alkalma van, addig benünket a tél és a sáros idő az év egy jó nagy részében a szobák nyomott levegőjére utal, mi már magában véve is káros hatású, a testmozgás megakadályozásával pedig éppen a legnagyobb bajokat idézi elő.

Viszonyaink történelmi fejlődése is hozzájárult, hogy különösen Németországban a szobában való ülés kedvelésének rossz szokása olyannyira kifejlődjön. Azon körülmény, hogy Németország már évszázadok óta valamennyi többi európai nemzeteknél mintegy csatlakozó helyül szolgált volt, továbbá, hogy örökös belső harcokban állva, szétszakadozottságban sokszor még életét sem volt képes szomszédja ellen megvédeni, mind arra kényszerítette a lakosság legnagyobb részét, hogy falakkal körülfalt városokba vonuljon, pedig éppen ezek a városok mintegy költő fészkei a polgárok ülő életmódjának, az oly híres „stubsitzertum”-nak. Végül az ehhez való hajlam már régóta befészkelhetett a német vérben, hisz már a római írás is medveörösöknek jellemzi őket.

Az utolsó századokban az örökösen tartott és megújult háboruszkodás folytán nagyon is ritkán hiányzott a németeknek legalább egy nagy részénél az edző testmozgáshoz való alkalom, és ennek a körülménynek köszönhetik, hogy testszervezetük melyekben ható elromlása nem következett be, — de a német állam szervezésével kilátás van arra, hogy a béke sokáig fog fönállani és ha azt akarjuk, hogy az ne legyen elpuhító béke, tisztába kell lennünk (nekünk magyaroknak is) azzal, hogy csupán számba vehető rendszeres testmozgás képes attól bennünket megóvni és hogy a békés életszokásainktól e részben még sokat kívánhatunk.

Ezek azon okok, hogy miért nem tartom fölöslegesnek az erősebb testmozgásnak az egészség és munkaerő fönntartására gyakorolt nagy befolyásáról szólni, mert ha általában a legtöbb gondolkozó ember tudja is és saját magán igen gyakran tapasztalta is, hogy a testmozgás egészséges, a legtöbbben még sem bírnak az alkalmazás mérvének, szükségletének és módjának helyes tudatával, sőt azoknál is, kik ezzel bírnak, begyökerezett elöitéletek állanak vele szemben.

A szellem és test szervezetének az egészség és munkaerőre vonatkozó helyességére csupán az angol bír egy kifejezéssel, a „condition”-nal. Legelőbb is tisztába akarjuk hozni, hogy min alapul az. Röviden véve a dolgot, a test szöveteit alkotó legfontosabb anyagok keverésének bizonyos arányáról és az élő szövetek egyes fizikai sajátságairól lesz szó.

A keverés arányánál három anyagra: a fehérnyére, a zsírra és a vízre szorítkozhatunk. A fehérnye alapja minden élő szövetnek, nevezetesen az ideg, a hus, a vér stbnek, és egyenesen élethelemnek tekinthető. A vele szemben álló víz és zsír csupán — habár abszolte nélkülözhetetlen — segédanyagok. A test helyes szervezete csak abban áll, hogy ezen három anyag mennyiségükben helyes viszonyban álljon egymáshoz és pedig úgy, hogy valamely szövet annál egészségesebb és munkabíróbb, mennél fehérnye dúsabb az, el-

Jenben minden nagyobb viz vagy zsirmeggyülemelés a test munka és ellenálló képességét beteggé tevő befolyások ellen csökkenti.

A fizikai sajátságok közül legelőször az életet vivő részek, és ezek legelőbbkelőbbjei az izmok és idegek ingerlékenysége jön szóba, mivel ettől függ a test ereje, gyorsasága és élénksége, ugy a testi, mint a szellemi munkánál, valamint azon kiegyenlítődéseknél, a melyekkel a külvilág romboló befolyásai ellenére is képesek vagyunk testünket fönn tartani. Másodsorban pedig a kötőszervek (ugymint az inak, kötegek, erezek, tüdőszövet stb.) rugalmassága jön tekintetbe. Milyet ezek rugalmassága és ereje kisebbedik, kisebb lesz a munka és ellenálló képesség is.

Ezek szerint testmozgás hiányában ugy a chemiai alkotás keverékében, mint a szerkezeti anyagok fizikai sajátságáiban is változások fognak föllépni, ezeket külön-külön kell tekintetbe vennünk.

A zsirtartalomnak az üllő életmóddal jó táplálkozás mellett majdnem mindig bekövetkező növekedését említem föl legelőször. Az elzsírosodás káros hatásait illetőleg fölhozzom a következőket.

Számos pontosan tett kísérlet kimutatta, hogy a kövér emberek tetemesen kevesebb vérrrel bírnak, mint a soványak, ezért egészen hibásan szokták általában az elhízottságot a vérmességgel összekötni, éppen ellenkezőleg a kövérek vérszegények és ez már valószínű betegség, mely kisebb rosszulletek egész sorozatában nyilvánul. És az elhízottak sokkal több betegség irányában nagyobb hajlamot mutatnak mint a soványak és az oly betegségek sokkal könnyebben esnek áldozatául, a melynek kimenetele a vér mennyiségétől függ. A munkaképességet illetőleg pedig általánosan ösmert dolog, hogy a vérszegények kevesebb erőt képesek kifejteni, semmint a vérmesek, mi abban találja magyarázatát, mivel a szövet munkaképessége egyenesen a vértartalomtól is függ.

Az elhízás egy másik rossz hatása, hogy a vérkeringést és a lélekzést azáltal nehezíti meg, hogy a zsír a szükséges tért megszorítja. Ennek első hatása a vérnek a testben való helytelen elosztásában nyilvánul a mi teljes nyugalomban kevésbé érezhető ugyan, de azonnal észrevehető ha a vérkeringés gyorsabbá lesz; az arc gyorsan megvörösödik, mert a vér a fejbe aultó d mi fejfájást, szédülést sőt gutaütést is vonhat maga után. Másrészt a vértagokból a szívbe visszafolyó vér a hasüregekbe talál nagyobb nehézségekre éppen a zsír által keletkezett tér megszükülése folytán. Ez okozza a lábokban érzett fáradságot, a görcsöt (Krampfadern) képződését valamint a vizelelvonás akadályozása által a lábak vizenyős földuzzadását. Ezen visszafolyás akadályozása idezi elő a mindig kellemetlen és végtelenben veszedelmes aranyeres bántalmakat. A vérkeringés általános megakadályozása szintén hozzájárul végre ahhoz is, hogy az elhízottak oly kevésbé bírják ki a munkát, hogy oly könnyen merülnek ki. Hogy egy szerv dolgozhassék körülbelül 80% -kal több vérről mint szükséges állapotban. Minden megerőltetés tehát a vérelosztás megváltoztatásával jár, és éppen ezt nehezíti meg a zsíralakodás, ugy hogy a vér nem ömölhet a szükséges mértékben a dolgozószervekbe.

Nagy baj az is hogy a tér megszükülés folytán a tüdő mozgása akadályozva van. E részben magamtettem méréseket, mik azt mutatták hogy a 40 év körüli kövér emberek átlag csak 18 cm.³, a soványak pedig mintegy 45-50 cm.³ levegőt képesek a legmélyebb lélekzettel beszívni. Ennek hatása a munkaképességet illetőleg az, hogy az elhízott test erős lélekzettel összekötött munkát nem képes véghez vinni, de nem képes olyat sem végezni a melynél szükségessé válik hogy a tüdő vérrrel teljék meg, mivel a tüdőnek nincs annyi helye hogy a vért és levegőt nagyobb mennyiségben fölvehesse. Ez elhízott egyéneknek azok gyorsan bekövetkező fölhevítésében nyilvánul. De még a nyugalomban is károsan hat, a mennyiben a testre zsiabasztólag ható bomlás anyagok elégetése és kiküszöbölése meg van nehezítve. A betegségre való hajlamoknál a tüdőbajok veszedelmességét növeli, mert annál könnyebben hal el a beteg, ha tüdejének egyrésze elpusztult vagy használhatatlanná lett, mennél kisebb a még fönnmaradt rész munka és ellenálló képessége. De egyéb bajokra ugymint rheumára, vizebetegeknek, benulások stbire is nagyobb hajlandósággal bírnak az elhízottak semmint a sovány emberek.

(Folyt. köv.)

A hatodik honvédszászlóalj Bács megyében 1848-ban.

Szalikay Gergely honvédőrnagy és zászlóaljparancsnok emlékirataiból közli: Dudás Ödön.

(Vége)

Szeptember 7-én Túrjáról és Szt-Tamásról megtámadták a szerbek szőregi sáncunkat délután 2 óra tájban oly erővel, hogy talán sikerült volna is nekik legyőzni az ott levő századot, ha az éppen felváltott másik század, mely még nem messze távozott, meghallván az ágyúzást, vissza nem tér segítségükre.

De éppen jól történt, mert mikor a szerbek legnagyobb tüzzel ostromolták a sáncokat, a mieink a kukoricák között hátukba kerülván, ezt csak akkor vették észre, mikor már közülök puskáztak. Látva ezt a sáncban levők, kitértek és közülök sokakat lölettek, vezéreket is lölték lováról. Erre akik csak futhattak, kocsikra ugroválva s néhány halottat és sebesültet is felhánnyva elhurcolkodtak. Négyet közülök a mieink elfogván, Verbászra küldöttük. Öt sebesültünk volt, egy kecskeméti nemzetőrnek (Burján nevű) pedig ellőtték a lábát, ki csakugyan behalt.

Szeptember 9-én Temerint támadták meg és egész nap ostromolták, de siker nélkül. Azonban ugyanazt 10-ikről 11-re forduló éjjel setétben rohanván meg, egyszerre minden oldalról tüze

borították az egész várost. Az elrémült lakosság futásban keresett menedéket, míg a hadsereg csatázva a pusztító elemekkel és dühösködő ellenséggel, kénytelen volt a városból kivonulni, hogy legalább a menekvők rémült csapatait védhesse. És a csinos város kevés óra alatt kirabolva s kizsákmányolva hamuban hevert.

Temerin mintegy 2 mértföldnyire fekszik Ó-Kértől, ugy lehetetlen volt hamarjában segílyt küldeni.

Lélekrendítő volt látnunk reggel a táborunkon keresztül vonuló menekvők rémült serregét. Itt egy nő alig egy rongyot akaszthatva nyakába, hátán egyik, karján pedig a másik síró gyermekkel; amott egy másik haját s ruháit tépve siratta legyilkolt férjét s gyermekeit, itt elárvult gyermekek futkostak, jajgatva keresve szüleiket; majd jött egy kocsi vagy szekér, tele síránkozó apró gyermekekkel, néhány darab ágyneművel jajgató asszonyok s gyermekektől kísérve; férfiak s nők hátaikon egy-egy batyucsával.

Mindenfelől sírás és jajgatás; »fussunk már itt vannak!« hallatszott; szóval rémülés és borzadás! itt egy törött ágyúval, amott egy kiürült löszerek szekérrel nyargaltak és még fegyverben álló táborunkat is csaknem elrémítették, mintha a végítélet követné őket nyomukban.

Valóban, a kecskeméti nemzetőrök (nem mintha ezzel gyaláznai akarnám hazámfiat, mert én csupán a tiszta igazságot jegyzem fel) annyira elrémültek, hogy nyakra-főre, ki merre látott, kezdetek szétfutni anélkül, hogy ellenségnek még csak színét is láthatnák, és csak sok biztatások, gúny- és halálfenyegetések által sikerült nagy nehezen visszatartatnunk őket, miután egy századot ellenük fordítottunk, azon világos parancsral, hogy ha meg nem állnak s vissza nem térnek, tüstént löjnek közükbe. Mikor ezt hallották és látták, hogy komolyan készülnek embereink a parancsot teljesíteni, megállottak s csakugyan visszahuzódzkodtak hátunk mögé, hogy ha jó az ellenség, hogy annál könnyebben elfuthassanak, mert — mint mondták — ők nem azért jöttek oda, hogy magukat agyonlövessék. Hasztalan mondtok nekik, hogy ha mind elfutunk, majd Kecskemétre is előjnek utánunk a szerbek. Mert csak azzal biztatták magukat, hogy az mégis csak egy kicsit messze volna nekik és aztán mi ne eresszük ám őket annyira!

És ez csakugyan igen szép philosophia volt, melyre nevetünk kellett, dacára a szívrázó látványoknak.

Mintegy két óra hosszágú tarthatott, míg a menekvők utolsó csapata elünt szemek elöl és kiküldött kémőreink visszajöttek azon hírrel, hogy az ellenségnek híre sincs Temerinen innen, hanem az onnan kivonult hadsereg Ó-Kéren alól szállott táborba.

E hírekre mégis visszanyerték bátorságukat a mi nemzetőreink s eltoglalták előbbi táborhelyöket. Harmadnapra azonban csakugyan elbucszúttak tőlünk, visszatérendők rég dhajtott tűzhelyeik és kedveseikhez; gondolván, csináljatok ti a mit tetszik szerbeitekkel, bánjuk is mi, csak hazamehessünk sóhajtozó kedveseinkhez szüretelni.

Ilyen az ember, mit törődik ő más bajával, míg neki jól megy dolga! Ekkor hagyták el a mieink a szőregi sáncokat is, miután már minden felől szerbektől környezve oly csekély erővel megtartani lehetetlennek hitték.

Szeptember 16-án Ó-Kéren támadtak meg bennünket. De szokásuk szerint ismét messziről elkezdtek durrogatni s mikor feléjük közeledtünk, azonnal hátráltak. Csaknem elfogtuk ágyúikat, mert a Bara árkan végig húzódván zászlóaljunk, csak azt vettük észre, hogy mintegy 100 lépésnyire tőlük felbukkantunk; de mégis mielőtt elérhettük volna őket, mint a kit az ördög visz, ugy kotródtak Temerin felé, anélkül, hogy többé visszanéztek volna.

Naponkint borzasztó látvány tünt szemekinkbe. Kisebb-nagyobb távolban tőlünk majd egy pusztai tanya, major vagy gabnaasztag, majd egy falu vagy város láng- és füstoszlopai tünt föl előttünk a láthatáron; már újság sem volt előttünk, oly mindennaposak voltak az égések, mintha annak épügy kellene lenni; mintha meg sem akarnának szünni többé, míg leend a világon valami ehető!

Egy szép csendes éjszakán előőrseink egyike fellármázta a táborot, hogy »jönnek a szerbek!« és hogy lámpásokkal nyargaloznak a kukoricák között (mintegy félóra járásra előttünk sok kukorica ültetvény volt); és mi csodálkoztunk: hogy tán megbolondultak, ellenség előtt lámpákkal mutogatni magukat. Azonnal fegyverbe lépett a zászlóalj és mi, parancsnokommal együtt kinyargaltunk az őrtanyára és néztük a csodát; és láttunk jobbra is, balra is, előre-hátra futkosni, el-eltünni, ismét előbukkanni több bolygó

tüzet, az ugynevezett »lidérceket« vagy »tüzes embereket.« De csak alig tudtuk elhitetni embereinkkel, hogy azok bizony se nem szerbek, se nem veszedelmes ellenségek, mivel senkinek sem árthatnak, mert oly félnékek, hogy a leggyengébb szellő fuvallatára is toványargálnak. Később azonban csakugyan meggyőződtek róla, mert gyakrabban volt szerencsájük csendes éjjeleken idestova bolyongni láthatni ilyeneket.

Szeptember 20-án reggel vettük a parancsot, hogy mind az ó- mind a kis-kéri tábor még aznap Verbászra induljon; s ott estefelé meg is érkezünk.

Innen este 9 órakor indult meg az egész tábor Mészáros tábornok vezérlete alatt Szent-Tamás felé, egyik része a bal- a másik pedig a jobb partján a Ferenc-csatornának a legnagyobb csendben.

Reményünk s kedvünk derült volt, mert azt hittük, hogy ha most nem sikerül bevennünk Szent-Tamást, tehát soha. Szja!... nem mi rajtunk mult. Meg volt parancsolva, hogy legalább is 48 órára való eleséget vigyen magával a ki koplalni nem akar, mivel addig vissza nem jövünk, míg Szent-Tamás a miénk nem leend. Tehát ki ne bízott volna?!

Egész éjjel mentünk nyakig éró, le nem aratott búzák és kukoricák között. Lelke fájt az embernek letaposni a sok gyönyörű gabonát, mik a rendkívüli harmattól oly loccosak voltak, hogy szegény honvédeknek még az alsó ruhájokban sem maradt egy tenyéryi száraz, mivel csatárláncban, mintegy két dűlföld hosszúra elnyulva kellett nékiek előrenyomulni. (Mivel a sötétség miatt, nehogy a lánc valahol megszakadjon, egész éjjel ide s tova kellett nyargalnom, reggelre midőn Szent-Tamás alá értünk, lovam tökéletesen kifáradt.)

Rózsaszin mezben tünt fel előttünk a korány, éppen mikor Szent-Tamás alá érkezünk. Komoly méltósággal állott előttünk a kettős torony, mintha dacolva fenyegetne bennünket a hajnal fényében; csend volt belől a városban, álomban nyugodott még minden, csupán a kassok kurjongatásai voltak hallhatók, mintha ők vették volna át a Capitolium lúdjaikat tisztét. Mi azonban ezzel mit sem törődve, mielőtt annyira eltűnt az éj homálya, hogy bennünket a szerbek megláthatnának, már felállítottuk ágyútelepeinket s vetágyúinkat.

No hiszen, lett erre láma és futkosás, káromlás és szitkozódás Szent-Tamásban olyan, hogy még a gyönyörű természet is mintegy megszegyenelvé magát, egyszerre oly borzasztó ködöt bocsátott ránk, hogy a mellettünk álló társainkat is alig láthatók, s oly sűrűt, hogy kanállal lehetett volna menni.

Soha nem kívánhatánk ennél alkalmasabb időt rohanásra, mert a szerbek csak azt vették volna észre, mikor sáncaikon vagyunk; de mi ezt nem tettük, mert az »öreg ur« — bár meg kell vallani — saját személye iránt legkisebb féltékenységet sem mutatott, de a katonákat saját kárunkra kellenén túl kimélte. Ő azt hitte, hogy csupán ágyúkkal be fogja venni Szent-Tamást és elkezdett lövetni anélkül, hogy látuk volna hova s mire? azt sem láttuk, hogy honnan jönek a golyók, csakhogy fityólnék közöttünk, jobbról is elsöpör egyet, balról is egy másikat.

És ez megtartott egész 9 óra tájig, míg végre csakugyan kezdett felszakadozni a köd és előbújni a nap, hogy megnézzé a borzasztó öldöklést, mely a sötétben hirtelen nélkül történt és csak elbámult láttára a sok lézengő sérültek és az itt-ott nyújtózó halottaknak.

Borzasztó a csata napfényénél is, de borzasztóbb az sötétben és még borzasztóbb ily sűrű ködben, mert a sötétben legalább láthatni a halálcsók torkából kilobbanó lángokat, de ily ködben éppen semmit sem látni, csupán a halál süvöltését hallja az ember s még csak nem is kérdezheti: honnét jösz s hová megysz?

Valjon nem lett volna-e eszelýesebb, ha már csakugyan rohanni nem akart a vezér, bevárni míg a köd feloszlik, mint minden cél nélküli lövöldözés által annyi emberéletet vesztetni? hiszen mi nem látva, hogy mire lövöldözünk, mit árthatunk a sáncaik mögé rejtőzött szerbeknek, míg ők rejtékelyeikből közöttünk, a síkon állók között elég kárt tehettek? holott ha csendben várakozunk, azt sem tudhaták: hol, merre állunk vagy mit csinálunk?

Felderült végre a szép nap, melyre még borzasztóbb ágyúzás keletkezett, olyan, hogy talán csak Watterloónál és Lipcsénél lehetett nagyobb. De mit ért, vagy mit ártott az ellenségnek? golyóink a földsáncok oldalába fúródtak, vagy keresztül repültek azokat. Vetágyúink szinte kevés kárt tehettek, mivel a házak jó tova voltak a sáncokon belől és a közelebb levők meg voltak fosztva födeleiktől s földdel borítva ugy, hogy csak keveset érhetek

el azokból, melyek felgyújthatók valának Sőt ha meggyuladt is egy-kettő — látván, hogy rohamtól nincs mit félniök — a védők egész erejüket az oltásra fordíthatván, azt tüstént eloltották. És ez így tartott délután mintegy 3 óráig, mikor kifogyván a lőszerkekből egyszerre minden ágyúnk elhallgatott és visszavonult.

Az öreg ur legalább nem tette ki hadseregét haszontalan veszélynek mint Bechtold, s miután a kőd feloszlott a lőtávon kívül állította fel csapatait. Csak néhány csatározó nyakgatta az ellenséget és viszont, a sáncok közelében.

Zászlóaljunk is a szállók alatt állott a csatorna völgyében. Innen semmit se láthatván, mikor az ágyúk elhallgatásával néhány perc múlva a partról széttekintettünk: azt vettük észre, hogy magunk maradtunk és a hadsereg már jó tova haladt Verbász felé. Most tehát, bár az volt mondva, hogy ha 48 óráig be nem vennők is Szent-Tamást, nem fogjuk otthagyni előbb, míg a mienk nem lesz, — mindazáltal nem vévén tréfára a dolgot, bizony mi is a többi után eredtünk, mivel átláttuk, hogy habár ott feledtek is bennünket, de mi magunk erejével csakugyan hasztalan próbálnók bevenni a darázs-fészket.

Hanem bezzeg mikor meglátták a szerbek, hogy alig pár száz lépésre előttük felbukkanunk a partra (hol éppen úgy voltunk elrejtve a nádas tövében, hogy mind az ő, mind a mieink golyói fejünk felett futottak el, egymásnak jó reggelt kívánva), ugyancsak puffogtattak utánunk, sőt kiáltoztak is: hogy maradjunk ott, hanem mi csupán néhány golyóval kivántunk nekik jó éjszakát s csak azt üzentük: hogy ha barátságunkat óhajtják, ám jöjjenek ki zurdikaikból, idekünn bátran ölelkezhetünk egymással.

Ők bizony nem jöttek, mi meg oda nem akartunk menni s így egy pár házzal odább ballagtunk mindaddig: míg estére ismét a verbászi táborban találtuk magunkat, hol már azt gondolták, hogy mi csakugyan bevettük Sz.-Tamást. Mintegy 6 halottunk, 14-15 sebesültünk volt a zászlóaljtól.

És így rózsás reményeink ismét elrepültek, s már nem tudtuk többé, kiből lehetne bizalmunk, ha egy Mészáros is, kinek hazafiságában soha sem kételkedtünk, egy ilyen erőt, melynek, ha neki eresztik, fele is elég lett volna feldúlni, semmivé tenni ezen utálatos bagolyfészket, — csupán azért vezet oda, hogy azt néhánynek elvesztésével ismét visszahozza.

Ő vizre vitt bennünket, hogy megittasson és szomjasabban hozott vissza, mint előbb voltunk. Hejh, hol volt akkor Perczel? és hol volt az öreg Bem, vagy Damjanics? mennyi erő, mennyi vér és vagyon lett volna később megmentve, ha akkor ezekhez hasonló lelkes vezérünk lett volna! mert erő volt, a lelkesedés sem hiányzott seregeinkben; s mi másképp ütöttek volna ki később minden ügyeink, ha ekkor igazi tevékenységet fordítanak e lázadás elnyomására s megfékezésére.

Azonban tudjuk, hogy az öreg ur csupán bennünket kimélt; bár ne tette volna!

Szeptember 22-én délután visszaballagtunk ó-kéri kastélyainkba, nem olyan vígan, a mint jöttünk; folytattuk előbbi életünket, várva a jobb jövőt.

Órnagyunk (Szabó Zsigmond) beteg maradt Verbászon, engem pedig kocsin vittek Ó-Kerre, hol egy szerb házában tíz napig szintén beteg feküdtem. És chez a lelki keserűség! a haza sorsa fölötti aggodalom! . . . De ezt csak az értheti meg s az fogja elhinni, ki szívének minden egyes dobbanásával hazája s nemzete boldogságán csüggött, szívének minden egyes csepp vérért, lelkének minden gondolatát nemzete s hona oltárára szentelte . . .

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HARLANDER kötőfonala és orsócérnája

(Strickgarn.) 14-9 (Spulenzwirn.)

A bécsi és párizsi világtárlaton a legelső díjakkal kitüntetett.

Kitünő minősége miatt közkezdvelt.

Az orsócérnágyári jegye.

Kaphatók a haza minden nagy- és forgalmas kis-kereskedésében.

Raktár Bécsben:
Saldur Mátyás és fainál
I. Werderthorgasse Nr. 2.

HIRDETÉSEK.

Ház bérbeadás, esetleg eladás.

Zomborban a Farkas-utcában, az izraelita imaház szomszédságában levő lakház, mely 4 szoba, 2 konyha, pince, éléskamara és padlásból áll, 1885. évi május hó 1-től bérbe adandó, esetleg szabadkézből azonnal is eladandó.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos

Sztrilich Mihály

3-3

ügyvéd Zomborban.

HIRDETÉS

Ó-Kanizsán a város közepén már harminc év óta fennálló a Magyar koronához címzett vendéglő és kávéház, mely tartalmaz két termet és öt szobát, teljes beruházással együtt 1885. évi május hó 1-től több évre haszonbérbe kiadó.

Bővebb utasítással szolgál a tulajdonos

Körmöti László

3-1

Ó-Kanizsán.

Felhívás.

Baracska község aljegyzője Csataalja községében jegyzőül helyettesítettén, megválasztása esetére ezen állomás azonnal betöltendő, minél fogva felkérem azon segéd urakat, kik ezen állást elnyerni óhajtának, szándékukat vélem levélben tudatni, hogy én is őket az itteni viszonyokról felvilágosítsam. — Fizetés 400 ft.

Baracsán, 1885. évi február hó 17-én.

Sámdor János,

3-1

jegyző.

Bérleti hirdetmény.

Zombor szab. kir. város határában „Keleti gradina“ pusztában néhai Michelsz Jakab-féle 190 kataszt. hold szántás- és 50 hold legelőföld megfelelő lakó- és gazdasági épületekkel ellátva, egy vagy több évre azonnal bérbe adandó.

Bővebb értesítés nyerhető

Szemző Gyulánál

3-1

Zomborban.

3843. sz.

tkvi 1884.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Vírter Károly zombori lakos végrehajtónak Sztójatis Arzenné szül. Tuczakovits Milka zombori lakos végrehajtást szenvedő elleni 68 ft 40 kr tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő Zomborban fekvő, a zombori 923 sz telekjében alperes egyedüli nevén álló A. 7 2736-38. hr. 363. összeírási számú és 198. 01 beltelekre az árverést 720 ft-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1885. évi április hó 21-ik napján délelőtti 9 orakor ezen kir. telekvi hatóságnál illetve a kiküldött hiv. helyiségekben megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsarának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1885. évi január hó 15-én.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Zombor, 1885. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

1600. sz.

kig. 1885.

Pályázati hirdetmény.

Elhalálozás folytán üresedésbe jött városi állatorvosi állomás betöltése végett ezennel a pályázatot ki-hirdettetik.

Ezen állomás 200 ft évi fizetéssel és 100 ft lakpénzzel van egybe kötve.

Szabályszerű oklevéllel ellátott pályázati folyamodványok f. é. február hó 23-ig Paracetich Félix ur, Ujvidék szab. kir. város főispánja óméltóságánál vagy a városi tanácsnál benyújtandók.

Ujvidék szab. kir. város törvényhatósági bizottságának 1885. évi február hó 12-én tartott rendkívüli közgyűléséből.

Popovics Petzy István s. k.,

polgármester.

Schreiber O. Antal s. k.,

főjegyző.

2-1

272 sz.

1885.

Bájmok község előljárótól.

Pályázati hirdetmény.

Bajmok község képviselő-testületének f. hó 14-én 3. sz. a. kelt határozata folytán közhírré tétetik, miszerint a megürült községi kertész-állomás folyó évi március hó 16-án választás után betölteni fog. Ezen állás f. é. április hó 1-én okvetlenül elfoglalandó.

Felhivatnak a pályázni óhajtók, hogy a faterjesztésben való jártasságuk, erkölcsi magaviseletük, eddigi foglalkozásuk, nemkülönbön életkorukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat legkésőbb f. évi március hó 10-ig Bajmok község előljáróságánál annál is inkább nyújtsák be, mert a később érkezett folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

J a v a d a l m a z á s:

1. Évi 160 ft készpénzfizetés, mely összegből a kisebb napszámok a kertész által fedezendők.

2. Egy hold (1600 öl) adómentes föld haszonélvezete a kertnek azon részében, melyen az a közs. előljáróság által évenként kijelöltetik.

3. A gyümölcs- és facsemeték jóvedelmének egy negyedrésze.

4. Szabadlakás a kertben.

Bajmok, 1885. évi február hó 15-én.

3-2

Rédei Lajos,

jegyző.

Rapsán György,

biró.

Borok eladása.

Baranyai (Batinai), saját termésű, mintegy 200 akó

finom fehér- és siller-borok

eladók.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos

Lalossevics Jakab

Zomborban.

3-1

82. sz.

bv. 1885.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. járásbíróóság 6900 és 6941. számú végzése által Fülöp Kálmán sztanisitsi lakos javára idősb Klem Mátyás, Klem János és Klem Ádám sztanisitsi lakosok ellen 321 ft és 450 ft tőke, ennek 1883. évi szeptember hó 1-ő napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 85 ft 88 kr. perkoltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságilag lefoglalt és 305 ft-ra becsült 2 ló, 2 koca és 1 tehénből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladottnak.

Mely árverésnek a 7261/1884. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Sztanisitson a község házában leendő eszközzésére 1885. évi február hó 28-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozókkal ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a leg-többet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kiifizetendő.

Kelt Zomborban, 1885. évi február hó 16-án.

Cservenka Lajos,

kir. bir. végrehajtó.

vév
ált
kint
eml